

Steenkool, een verouderde technologie, heeft haar tijd gehad.

- **Steenkool en elektriciteit in België: een stand van zaken**

In België is steenkool nog altijd goed voor ongeveer 11% (ca. 8.684 GWh)¹ van de totale elektriciteitsproductie. Ons land telt zeven thermische centrales op steenkool (vier in Vlaanderen en drie in Wallonië). Ze zijn allemaal van Electrabel.

Steenkoolcentrales in België en hun maximaal vermogen
(bron : jaarrapport 2005 Electrabel)

Amercoeur	256 MW
Awirs	416 MW
Langerlo	602 MW
Mol	255 MW
Monceau	92 MW
Rodenhuize	526 MW
Ruïen	879 MW

De steenkool komt België binnen via de haven van Antwerpen en Gent. In 2005 werd 10,3 miljoen ton steenkool ingevoerd in België, waarvan 3 miljoen ton (of 29,9%) uit Zuid-Afrika en 2.6 miljoen ton (of 25,4%) uit Australië².

- **Steenkool: een ramp voor het klimaat !**

Steenkool is de fossiele brandstof met de hoogste koolstofintensiteit. Per geproduceerde energie-eenheid stoot steenkool ongeveer 31% meer CO₂ uit dan stookolie en twee keer meer CO₂ dan STEG-centrales³.

De Belgische steenkoolcentrales hebben in 2001 gezamenlijk 12,8 miljoen ton CO₂⁴ uitgestoten, of meer dan 10% van de Belgische CO₂-uitstoot van dat jaar (123,4 miljoen ton⁵).

¹ Bron: statistiek 2004 van de Beroepsfederatie van de elektriciteitssector. De zeven Belgische kerncentrales - waarvan de sluiting bij wet is voorzien tussen 2015 en 2025 - produceren iets meer dan de helft van de elektriciteit in België ; aardgas is goed voor ongeveer een kwart. Hernieuwbare energie vertegenwoordigt niet meer dan circa 2% van de elektriciteitsproductie in ons land (waarvan het grootste deel door waterkracht).

² Bron : Geografische verdeling van de invoer van steenkool - FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie http://mineco.fgov.be/energy/energy_statistics/Statistics_nl_004.

³ Voorstel indicatief programma van de productiemiddelen voor elektriciteit 2005-2014.

⁴ *European pollutant emission register*, <http://www.eper.cec.eu.int/>. Wij beschikken niet over meer recente gegevens.

⁵ *Belgium's Greenhouse Gas Inventory (1990-2003), National Inventory Report 2005 submitted under the United Nations Framework Convention on Climate Change.*

CO₂-uitstoot van de Belgische steenkoolcentrales (ton, 2001)
(bron: *European pollutant emission register*)

Amercoeur	551.000
Awirs	449.000
Langerlo	2.960.000
Mol	1.420.000
Monceau	1.150.000
Rodenhuize	3.260.000
Ruien	3.010.000
TOTAAL	12.800.000

Ongeveer twee derde van de steenkool wordt gebruikt voor de productie van elektriciteit. Op wereldschaal is steenkool nog altijd **één van de belangrijkste bronnen van CO₂-uitstoot, goed voor zo'n 37%**⁶. In Europa is steenkool goed voor circa 25% van de van CO₂-uitstoot. Steenkool is eveneens een belangrijke bron van **andere broeikasgassen zoals methaan en distikstofoxide** (N₂O, beter bekend als lachgas). De broeikaswerking van deze gassen is nog sterker dan die van koolstofdioxide.

- **Steenkool: eveneens een ramp voor de volksgezondheid**

De verbranding van steenkool veroorzaakt naast broeikasgassen ook nog de uitstoot van andere luchtvervuilende stoffen, zoals **stikstofoxiden (NO_x)** en **zwaveldioxide (SO₂)**. Op wereldvlak is steenkool de belangrijkste bron van zwaveldioxide, die ademhalingsproblemen veroorzaakt en bijdraagt aan de vorming van zure regen. Stikstofoxiden spelen een belangrijk rol bij de vorming van ozon en veroorzaken eveneens ademhalingsproblemen, vooral bij baby's en peuters maar ook bij personen die lijden aan astma en chronische longziekten.

In België is de uitstoot van stikstofoxide en zwaveldioxide door de elektriciteitssector fors gereduceerd in de periode 1990-2000. Deze reducties zijn het gevolg van een conventie afgesloten in 1991, waarin de elektriciteitssector zich had geëngageerd om zijn uitstoot van SO₂ en NO_x te verminderen met respectievelijk 80% en 40% voor de periode 1980-2003.

In 2001 behoren toch zes steenkoolcentrales nog tot de vijftien belangrijkste industriële bronnen van zwavelvervuiling in ons land⁷. Op dat ogenblik staat de centrale van Ruien 'op kop' in deze hitparade, terwijl de steenkoolcentrale van Mol de vierde plaats bezet.

Geconfronteerd met deze problematiek heeft de Europese Unie in 2001 twee richtlijnen aangenomen welke de uitstoot van stikstofoxide (NO_x) en zwaveldioxide (SO₂) beperken. De richtlijnen leggen aan de elektrische centrales strikte uitstootnormen op die in voege treden vanaf 2008, net zoals er tussen nu en 2010 een nationale plafonnering is voorzien voor stikstofoxide (NO_x), zwaveldioxide (SO₂) en vluchtige organische stoffen (VOS). Deze inspanningen zouden verdergezet worden na 2010.

⁶ *To phase out coal*, Fredrik Lundberg, the Swedish NGO secretariat on acid rain, september 2004.

⁷ *European pollutant emission register*, <http://www.eper.cec.eu.int/>.

Steenkool is eveneens een belangrijke bron voor de uitstoot van zware metalen: over heel Europa was steenkool in 1995 verantwoordelijk voor 52% van de door mensen veroorzaakte uitstoot van kwik. Steenkool is ook een belangrijke bron van arsenicum. De vluchtige organische stoffen die voortkomen uit de verbranding van steenkool vormen in meerdere landen een probleem voor de volksgezondheid.

- **Steenkool in België: kroniek van een aangekondigde dood:**

Gezien de impact op klimaatverandering en de omvang van de noodzakelijk investeringen om de steenkoolcentrales in overeenstemming te brengen met de Europese normen – de uitstoot van stikstofdioxide (NO_x) zal waarschijnlijk voor de meeste problemen zorgen⁸ - is de vraag of het niet beter is om deze grote sommen te investeren in meer performante en minder vervuilende installaties. Als men alle kosten samentelt om de uitstoot te reduceren van SO₂, NO_x, methaan, fijn stof, VOS, N₂O en ammoniak, dan lijkt het gebruik van steenkool op termijn afgeschreven.

Laten we ook niet vergeten dat in de landen van waaruit Europa zijn steenkool importeert (o.a. Rusland, China, Zuid-Afrika, Colombia en Indonesië) elk jaar duizenden arbeiders het leven laten in de steenkoolmijnen.

- **Propere 'steenkool' ?**

Theoretisch is het mogelijk om de uitstoot van alle vervuilende stoffen (met uitzondering van CO₂) die vrijkomen bij de verbranding van steenkool tot nul te reduceren. Maar de bestaande centrales kunnen niet op een economische levensvatbare wijze aangepast worden. 'Propere' steenkool betekent dus: nieuwe centrales bouwen, maar zelfs in dat geval is de technologie economisch niet rendabel.

In theorie is het mogelijk om de CO₂-uitstoot van steenkoolcentrales op te vangen en te stockeren. Maar deze technologie is nog niet marktrijp en heeft de volgende nadelen :

- Ze verlaagt het globale rendement van de energie-productieketen ;
- Ze verhoogt significant de kostprijs van de elektriciteitsproductie ;
- De technologie is nog niet rijp, bijkomend onderzoek moet nog uitgevoerd en gefinancierd worden ;
- En vooral, er blijft grote onzekerheid bestaan over de stockage op zeer lange termijn van CO₂.

Het opvangen en stockeren van de koolstof ? Eigenlijk betekent dat: het afleiden van financiële middelen die nodig zijn om echte oplossingen uit te werken voor de klimaatverandering : hernieuwbare energie, energiebesparing en energie-efficiëntie.

- **De ministerraad van 2004: u zegt 'super'?**

Het 'Indicatief programma van de productiemiddelen voor elektriciteit 2002-2011', ingesteld door de Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas (CREG) op basis van een kalender die door de elektriciteitsproducenten was geleverd, voorzag de sluiting van elektriciteitsproductie-eenheden op basis van steenkool voor een capaciteit van 124 MW begin 2003, 130 MW begin 2005 en 502 MW begin 2007. De namen van de centrales worden niet genoemd in het indicatief Programma, maar die van Mol en Monceau worden het vaakst geciteerd in de pers

als eerste kandidaat-centrales om te sluiten⁹. Ook de centrale van Ruien werd geïmplementeerd in de CREG-scenario's¹⁰.

Tijdens de 'Super-ministerraad van Oostende' in maart 2004 gaf de federale overheid aan Electrabel de toestemming om alle bestaande koolcentrales in werking te houden tot 2009. Onze ministers namen als enige maatregel dat twee eenheden van dan af enkel nog biomassa mogen verbranden (één in Mol en één in Les Awirs). Vanaf 2009 hoopt de federale overheid onze CO₂-emissies met 1,2 ton per jaar te verminderen. In werkelijkheid zullen die centrales tot dan tientallen miljoenen tonnen CO₂ blijven uitstoten, en daarna...

Het voorstel indicatief programma voor 2005-2014 van de CREG toont op laconieke manier aan dat de kalender die door de elektriciteitsproducenten voorgesteld was voor het indicatief programma 2002-2011 *'niet meer geldig is'* en dat *'geen nieuwe kalender overgemaakt werd voor de periode 2005-2014'*. De CREG voegt daaraan toe dat 312 MW capaciteit opnieuw in gebruik is genomen in de centrales die werken op fossiele brandstof, terwijl slechts één eenheid van 130 MW buiten werking gesteld is. Voor de bescherming van ons klimaat, zet Electrabel daarmee een forse stap achteruit, met instemming van de regering Verhofstadt.

- **“zogenaamde” groene stroom en verspilling van biomassa in oude centrales.**

In België verbranden al verschillende steenkoolcentrales kleine hoeveelheden biomassa samen met steenkool. Het aantal centrales van Electrabel dat op dergelijke manier elektriciteit produceert groeit. Mol, Langerlo, Rodenhuzen en Ruien hebben allen een vergunning voor de bijstook van biomassa (o.a. houtschilfers, koffiegruis, olijpitten of slib afkomstig van waterzuivering, enz...). De centrale in Les Awirs werd aangepast zodat ze alleen nog houtschilfers kan verbranden in plaats van steenkool.

Door haar centrales een groene toets te geven, hoopt Electrabel haar steenkoolcentrales langer actief te houden. De andere motivatie, financieel al even aantrekkelijk, is de mogelijkheid om op die manier certificaten te krijgen voor de productie van 'groene' stroom.

Hoewel biomassa inderdaad het voordeel heeft dat het een hernieuwbare energiebron is met een in theorie neutrale CO₂-balans¹¹, is de gecombineerde verbranding ervan met steenkool in de Belgische elektriciteitscentrales vanuit milieustandpunt geen aanvaardbare oplossing. En dat om de volgende redenen:

1. De centrales zijn oud en bijzonder inefficiënt. Het grootste deel van de Belgische centrales is ouder dan 35 jaar¹². De centrale van Mol bijvoorbeeld is in 1929 in gebruik genomen, en de twee huidige eenheden dateren van 1962 en 1967. Net zoals in klassieke kern- en gascentrales wordt maar 34 tot 40 procent van de

⁹ Zie bijvoorbeeld *30 werknemers Electrabel tot 2006 in steenkoolcentrale Mol*, Het Belang van Limburg, 11 januari 2000 ; *Federale regering sluit steenkoolcentrale Mol en Monceau*, Financieel Economische Tijd, 9 maart 2004.

¹⁰ Parlementaire vraag nr 591 van 25 mei 2005 van de heer Bart Martens ivm steenkoolcentrales-emissiereductie (<http://jsp.vlaamsparlement.be/docs/schv/2004-2005/PEETERS/591/591.pdf>).

¹¹ De hoeveelheid koolstof die wordt uitgestoten bij de verbranding komt *grosso modo* overeen met de hoeveelheid die wordt opgenomen bij de groei van het gewas.

¹² <http://www.lei.ucl.ac.be/~matagne/ELEC2753/prod1.pdf>.

primaire energie omgezet in elektriciteit¹³. De rest gaat verloren in de vorm van warmte, voor een groot deel via de koeltorens en schoorstenen; een enorme energieverspilling. De productie is op grote schaal gecentraliseerd en de verliezen tijdens de transmissie zijn dan ook navenant groot, omdat grote hoeveelheden elektriciteit over lange afstand vervoerd moeten worden.

2. Gecombineerde verbranding vertraagt de sluiting van de steenkoolcentrales en werkt dus de verdere verbranding van fossiele brandstoffen in de hand, met hoge uitstoot van CO₂ tot gevolg. Het vertraagt ook de ontwikkeling van schonere en efficiëntere installaties.
3. De een beetje biomassa bij te stoken bij de steenkool verwerft Electrabel groene stroom certificaten. Deze verlengen artificieel het economische leven van die vervuilende centrales.¹⁴
4. Het verwerven van de groene certificaten heeft een marginale kost vergeleken met het enorme negatieve effect op de markt van die certificaten en ontmoedigt de bouw van nieuwe installaties die exclusief met hernieuwbare energiebronnen werken.

Deze bekommernissen worden gedeeld door de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen (MiNa-Raad), die in twee recente adviezen¹⁵, oordeelt dat er teveel financiële middelen gestopt worden in toepassingen die uit energie-oogpunt weinig interessant zijn, zoals de gecombineerde verbranding van biomassa in steenkoolcentrales. De MiNa-Raad benadrukt ook dat toepassingen met hoger rendement (en dus met een potentieel aan reductie van CO₂-emissies) zoals warmtekrachtkoppeling of hernieuwbare energiebronnen op die manier onvoldoende ondersteuning dreigen te krijgen.

Biomassa is een veelbelovende hernieuwbare energiebron die onder bepaalde voorwaarden een mooie toekomst tegemoet gaat. Bijzonder interessant onder meer omdat de energiebron opgeslagen en verbrand kan worden naargelang de vraag. Daarom is het perfect complementair met wind- en zonne-energie. Om biomassa op een optimale manier te gebruiken, moet men zo snel mogelijk moderne en efficiënte centrales bouwen met warmtekrachtkoppeling, dicht bij plaatsen waar er een belangrijke vraag naar warmte is¹⁶. Bovendien maakt warmtekrachtkoppeling het mogelijk om de energieproductie te decentraliseren, wat de verliezen tijdens het transport vermindert. Zelfs Tractebel beschouwt biomassa en warmtekrachtkoppeling als het 'winnende koppel'¹⁷.

¹³ *Discussienota duurzame energie*, Vlaamse Klimaatconferentie, 6 juni 2005. De gecombineerde *gas-stoom*-turbines (STEG) hebben een rendement van ongeveer 50 à 55%. Warmtekrachtkoppeling centrales bereiken een rendement van 85%.

• ¹⁴ Het decreet van 17 juni 2000 houdende de organisatie van de elektriciteitsmarkt ('het elektriciteitsdecreet', BS 22/09/2000) verplicht alle elektriciteitsleveranciers om jaarlijks een bepaalde hoeveelheid groenestroom-certificaten voor te leggen. Groenestroomcertificaten zijn een bewijs van elektriciteitsproductie op basis van hernieuwbare energiebronnen. De doelstelling bedraagt 1,2% van de elektriciteitsleveringen in 2003 en stijgt tot 6% in 2010. Electrabel krijgt – enkel in Vlaanderen - GSC voor de bijstook van biomassa in hun steenkoolcentrales. Ze kunnen deze GSC gebruiken om aan hun eigen certificatenverplichting te voldoen of ze desgewenst op de markt verkopen

¹⁵ Advies van 28 april 2005 over de duurzaamheidsaspecten van bio-energie en advies van 9 september 2004 over het Voortgangsrapport 2004 bij het Vlaams klimaatbeleidsplan..

¹⁶ De industriële toepassingen zijn over het algemeen de meest interessante: waar het hele jaar door een bepaalde hoeveelheid warmte of stoom nodig is voor de productieprocessen.

¹⁷ http://www.suez.com/documents/french/SUEZ_ENR_fr.pdf.

In Nederland wordt 30% van de elektriciteit geproduceerd in warmtekrachtkoppelingscentrales; in Denemarken zelfs 40%. Electrabel in België volgt in de staart van het peloton met amper 7,2 %¹⁸.

- **Electrabel blijft in hoofdzaak investeren in fossiele brandstoffen en nucleaire energie, zonder rekening te houden met toekomstige generaties.**

Uit een rapport dat onlangs door Greenpeace werd gepubliceerd¹⁹ blijkt dat de Europese energiesector op een cruciaal punt aangekomen is: de meerderheid van de centrales is ouder dan twintig jaar; in de komende jaren zal dus een belangrijk deel van die centrales vervangen moeten worden, ook in België.

De investeringsbeslissingen die in de loop van de komende jaren door de elektriciteitsproducenten genomen worden, zullen voor een groot deel de toekomstige CO₂-emissies van Europa bepalen en zijn dus van groot belang voor de klimaatverandering. Electrabel draagt hierin een grote verantwoordelijkheid: haar centrales stoten elk jaar meerdere tientallen miljoenen ton CO₂ uit, naast belangrijke hoeveelheden hoogradioactief afval²⁰.

Sinds 1995 heeft Electrabel vooral geïnvesteerd in nucleaire, steenkool- en gascentrales. In 2004 heeft Electrabel twee stoomgenerators vervangen in de nucleaire centrale van Doel (een investering van 82 miljoen euro). In 2006 werd er ook besloten om de stoomgenerator van Doel 1 te vervangen. Dit zijn investeringen in de verlenging van de levensduur van deze reactoren, die eerst voorzien waren om 30 jaar te functioneren.

In Nederland investeerde Electrabel in de verlenging van de levensduur van de steenkoolcentrales in Gelderland (602MW) en Harculo in Zwolle (350 MW). Electrabel onderzoekt ook de bouw van nieuwe steenkoolcentrales en STEG centrales in Nederland. Daarbij wordt er nog geïnvesteerd in vermogensverhogingen van de klassieke centrales van Tirreno Power in Italië en van de thermische centrale Römerbrücke (+43 MW) in Duitsland (aardgasturbine). Electrabel heeft ook interesse getoond om deel te nemen aan het nieuwe kernenergie project van EDF (een zogenaamde EPR centrale) in Flamanville in Normandië. Electrabel is ook één van de kandidaten om de derde en vierde reactor in de Roumeense centrale Cernavoda te bouwen en beheren.

Electrabel maakt ook deel uit van een Europees project om het rendement van steenkoolcentrales op te krikken, en is van oordeel dat steenkool onmisbaar blijft voor de productie van elektriciteit in Europa in de komende decennia²¹.

In vergelijking met domeinen als kernenergie en fossiele brandstoffen, vallen de investeringen van Electrabel in hernieuwbare energiebronnen erg licht uit. In 2005 maakte het aandeel van de netto productie uit hernieuwbare energiebronnen amper 1,1% procent uit van de energieproductie van Electrabel in de Benelux²².

¹⁸ Milieurapport 2005 Electrabel.

¹⁹ *Whose power is it anyway?*, Greenpeace, april 2005. Rapport beschikbaar via: <http://www.greenpeace.org/raw/content/international/press/reports/WhosePower.pdf>.

²⁰ *Whose power is it anyway?*, Greenpeace, april 2005. Rapport beschikbaar via: <http://www.greenpeace.org/raw/content/international/press/reports/WhosePower.pdf>.

²¹ Electrabel steekt haar energie in steenkool, Metro, 24 december 2004.

²² Milieurapport 2005 Electrabel.

Om al deze redenen staat zowel de 'grijze' elektriciteit van Electrabel als haar 'groene stroom' in het 'rood' geklasseerd in de lijst die Greenpeace publiceert van elektriciteitsleveranciers²³.

- **De steenkool- en kerncentrales sluiten: een perfect realiseerbaar doel**

Een nieuw rapport van Greenpeace²⁴, '*De Belgische energierevolutie*', bestudeert de mogelijkheden om België op weg te zetten naar een duurzame energietoekomst. Dit scenario werd opgesteld op basis van wetenschappelijke modellen door het Duitse *Zentrum für Luft- und Raumfahrt (DLR)*. Het toont aan **dat ons land de steenkool- en kerncentrales kan sluiten en tegelijk haar CO₂-uitstoot drastisch kan reduceren (met 70% tegen 2050)**. Uit het rapport blijkt verder dat hernieuwbare energiebronnen in ons land tegen 2050 kunnen instaan voor maar liefst 65% van de elektriciteitsproductie. Het rapport toont niet alleen de haalbaarheid aan van dit scenario, maar onderstreept ook de noodzaak om dringend de juiste keuzes te maken:

- het potentieel aan energie-efficiëntie maximaal benutten ;
- resoluut voor investeringen in hernieuwbare energie kiezen.

Een rapport dat Greenpeace bij het studie bureau e-ster heeft besteld, beveelt meerdere maatregelen aan die grote energiebesparingen toelaten voor een kost die nul of negatief is, en die op korte termijn (minder dan twee jaar) kunnen genomen worden²⁵.

Het rapport evalueert op die manier het potentieel aan elektriciteitsbesparing op korte termijn (minder dan 2 jaar) in België op 9.510 GWh. Dat komt overeen met het elektriciteitsverbruik van ongeveer 2,3 miljoen huishoudens.

Op middellange termijn (10 jaar), zijn dat 14.260 GWh extra die bespaard kunnen worden, of een totaal van 23.770 GWh. Dat potentieel op middellange termijn is hoger dan het equivalent van de *gecombineerde productie van onze zeven steenkoolcentrales* (8.684 GWh) én van de drie kerncentrales waarvan de sluiting in de wet op de kernuitstap is vastgelegd voor 2015 (Doel 1, Doel 2 en Tihange 1 - in totaal 14.060 GWh in 2004²⁶).

Greenpeace is niet de enige die de mogelijkheden van energie-efficiëntie onderstreept²⁷. Het internationale agentschap voor energie (AIE) heeft ook een rapport²⁸ gepubliceerd dat aantoont er op korte tijd een enorm potentieel bestaat, vooral ook wat het beheer van het netwerk betreft. De Californische ervaring leert

²³ Leveranciersklassement beschikbaar via <http://www.greenpeace.org/groenestroom>

• ²⁴ Het rapport is beschikbaar via: <http://www.greenpeace.org/belgium/nl/press> De volledige versie is gepubliceerd in het Engels, een samenvatting (4 p.) is beschikbaar in het Nederlands.

²⁵ De meerderheid aan maatregelen die in België genomen kunnen worden voor meer energie-efficiëntie zijn dus niet eens opgenomen in dit rapport.

²⁶ Nucleonics Week, 9 februari 2005.

²⁷ Bovenop het geciteerde rapport, heeft Greenpeace een online energiegids gepubliceerd voor de huishoudens. Deze gids is beschikbaar via <http://www.greenpeace.org/energiegids>

²⁸ Meier Alan 2003, *Saving Electricity in a Hurry: Reflections*. International Energy Agency, Proceedings of the IEA Workshop, <http://www.iea.org/dbtw-wpd/textbase/work/2003/hurry/11.pdf>.

ons dat het mogelijk is om snel grote hoeveelheden energie te besparen: tussen 7 en 20% in een beperkte tijdspanne (van twee weken tot enkele maanden).

Die cijfers bevestigen de conclusies van het Fraunhofer Institute²⁹, te weten dat België haar Kyoto-objectieven kan bereiken en veel verder kan gaan, en toch de kernuitstap kan handhaven, zonder beroep te moeten doen op de 'flexibiliteitsmechanismes' van het protocol en zonder schade toe te brengen aan de economie.

- **Goed voor het klimaat = goed voor de werkgelegenheid**

De stijging van de energie-efficiëntie vertegenwoordigt een belangrijke creatie van werkgelegenheid. In het Verenigd Koninkrijk heeft de *Warm Homes and Energy Conservation Coalition* berekend dat een set maatregelen in woningen er meer dan 20.000 directe jobs en meer dan 8.000 indirecte jobs zouden opleveren³⁰. Deze jobs, in het domein van het evalueren van de potentiële besparingen, de installatie van isolatie of van nieuwe centrale verwarmingssystemen, zijn goed verdeeld in termen van de benodigde opleiding.

In Duitsland heeft de regering op voorstel van de syndicale federatie DGB in 2000 een alliantie gelanceerd voor werkgelegenheid en milieu. Deze heeft tot doel 300.000 woningen per jaar te renoveren en 200.000 jobs op te leveren in de bouw, de producten en technologieën die bijdragen aan de bescherming van het milieu, de onderzoekscentra en consultingbureaus. Op die manier worden ook de CO₂-emissies met 2 miljoen ton per jaar vermindert. Zich baserend op studies die tonen dat in België de energie-efficiëntie bij de slechtste van de Europese Unie is, heeft het ABVV voorgesteld om een gelijkaardige alliantie op te richten als die in Duitsland³¹.

Een literatuurstudie die gepresenteerd werd tijdens een workshop van de OESO toont dat het positief effect op de werkgelegenheid de negatieve effecten in de productie- en distributiesector meer dan compenseert. De auteurs benadrukken ook de grote regionale verankering van de jobs rond energie-efficiëntie (in de productiefabrieken, in de bouwindustrie, bij de diensten voor onderhoud...)

Talrijke studies tonen ook dat de ontwikkeling van hernieuwbare energiebronnen hand in hand gaat met de creatie van nieuwe jobs. Zo voorziet het Europese project '*Monitoring and Modelling Initiative on the Targets for Renewable Energy*' (MITRE)³² tussen 950.000 et 1.600.000 nieuwe jobs in Europa in de sector van de hernieuwbare energie tegen 2010, en tussen 1.443.000 en 2.463.000 tegen 2020.

Volgens MITRE zullen in België, ondanks het feit dat ons land in de staart van het Europese peloton rijdt, tussen 8.400 en 11.000 arbeidsplaatsen gecreëerd worden tegen 2010, en tussen 16.000 en 27.000 tegen 2020. Deze cijfers gaan over de *netto* jobcreatie: de studie houdt wel degelijk rekening met een verlies van werkgelegenheid in andere sectoren. In Duitsland is de sector van hernieuwbare

²⁹ 'Beheer van de energievraag in het Raam van de door België te leveren inspanningen om de Uitstoot van Broeikasgassen te verminderen', Fraunhofer Institute for systems and innovation research, 31 mei 2003.

³⁰ *Employment Creation and Environmental Policy: a literature review*, Commissioned by the Trade Union Sustainable Development Advisory Committee (TUSDAC), Public Policy Research Associates Ltd., oktober 2000.

³¹ http://www.abvv.be/code/nl/PersBerichten/2005/c04_05e03.htm.

³² <http://mitre.energyprojects.net/>

energiebronnen al goed voor meer jobs (130.000, en stijgend) dan de sectoren van steenkool en kernenergie tesamen (120.000, en dalend)³³.

Warmtekrachtkoppeling is ook erg interessant op het vlak van werkgelegenheid, om dat ze een klassieke warmtecentrale niet helemaal vervangt, maar ze goed aanvult. De bijkomende investering is dus synoniem voor nieuwe jobs op regionaal niveau, zowel voor het uitvoeren van de haalbaarheidsstudie en de gedetailleerde technische studie, als voor de installatie en het onderhoud van de eenheid voor warmtekrachtkoppeling³⁴.

De houding van Electrabel, die volhardt in het instandhouden van oude steenkoolcentrales en het verbranden van biomassa in sommige daarvan, ontmoedigt het verbeteren van de efficiëntie en maakt het moeilijker om hernieuwbare energiebronnen te ontwikkelen. Een houding die dus ook de creatie van duizenden jobs in ons land in het gedrang brengt.

Die houding is ook onverantwoord vanuit het perspectief van de steenkoolcentrales zelf. In plaats van deze te onderhouden, zou Electrabel beter in de eerste plaats denken aan de toekomst van de honderden werknemers die er werken en actief werken aan hun reconversie, om ze op lange termijn werk te kunnen garanderen.

Wat Greenpeace vraagt

Greenpeace vraagt aan minister van Energie, Marc Verwilghen,

- De geleidelijke sluiting van alle steenkoolcentrales
- De versnelde sluiting van de kerncentrales.

Greenpeace vraagt aan de regionale Vlaamse en Waalse regering en minister Peeters en Antoine in het bijzonder:

- een einde te maken aan het toekennen van groene stroom certificaten voor de (co-verbranding) van biomassa in centrales met een laag rendement, en anderzijds het gebruik van biomassa aan te moedigen in hoogwaardige warmtekrachtkoppelingcentrales.
-

Greenpeace vraagt aan de Belgische regering:

- Bindende ambitieuze doelstellingen voor België die toelaten om in de geïndustrialiseerde landen een gezamenlijke reductie van alle broeikasgassen met 80% te bereiken tegen 2050
- Een uitgesproken steun voor hernieuwbare energie. We verwachten concrete en ambitieuze maatregelen om hernieuwbare energiebronnen te stimuleren. Dat kan onder meer door op Europees niveau steun te verlenen aan bindende doelstellingen om minstens 25% van de primaire energie in de EU-25 uit hernieuwbare energie te halen tegen 2020. Binnen deze algemene doelstelling, moeten specifieke doelstellingen afgebakend worden voor de elektriciteit-, transport -en warmtesector.

Greenpeace vraagt aan Electrabel om snel een reconversieplan uit te werken voor de werknemers van de steenkoolcentrales

³³ Bron: statistiek 2003 van het Duitse ministerie voor Leefmilieu, Natuurlijke Rijkdommen en Nucleaire Veiligheid.

³⁴ <http://www.cogensud.be/pages/cogfra.htm>

Of zoals Vlaams minister van Energie en Leefmilieu Kris Peeters onlangs nog verklaarde: voor het klimaat « *is het geen vijf, maar één voor twaalf* ». De tijd van talmen en op de lange baan schuiven is dus voorbij...

Brussel, oktober 2006.

The logo consists of the word "GREENPEACE" in a bold, black, sans-serif font. The letters are slightly irregular and have a hand-drawn appearance. The text is enclosed within a thin black rectangular border.